

การศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

THE STUDY OF GUIDELINE TO DRIVE STUDENT COUNCIL OPERATIONS THROUGH
A PARTICIPATORY PROCESS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

วรัญญภรณ์ ชาลีรักษ์¹ , อารีย์ หาญสมศักดิ์กุล^{2*}

WARANYAPORN CHALEERAK¹ , AREE HANSOMSAKKUL^{2*}

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านการดำเนินงานสถานักเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการการดำเนินงานสถานักเรียน จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตอนที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.86-1.00 และ ตอนที่ 2 มีค่าเท่ากับ 1.00 สร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นหลัก ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน 2. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน 3. การสร้างและส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน 4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

คำสำคัญ : 1. แนวทางการขับเคลื่อน 2. สถานักเรียน 3. กระบวนการมีส่วนร่วม

¹ ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Director, the Office of Basic Education Monitoring and Evaluation, Office of the Basic Education Commission

² ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
Educational supervisor, Office of the Basic Education Commission

*Corresponding author; Email: aree.non@gmail.com

(Received: 5 November 2025; Revised: 2 December 2025; Accepted: 4 December 2025)

ABSTRACT

This research aimed to study the guidelines for advancing student council operations using a participatory approach under the Office of the Basic Education Commission. The study's key informants consisted of 24 individuals, including directors of educational service area offices, staff, school directors, and teachers responsible for student council projects. The research tool used was a comprehensive interview guide, which was approved by seven experts. Part 1 achieved an Index of Items Objective Congruence ranging from 0.86 to 1.00, while Part 2 scored a perfect 1.00. Data were analyzed using content analysis.

The results were as follows: The guideline to drive student council operations through a participatory process under the Office of the Basic Education Commission. there are main issues: 1. The network's involvement in promoting student councils and fostering democracy in schools. 2. The participation of student councils in supporting and enhancing school activities. 3. The establishment and promotion of cooperative networks between student councils, communities, government agencies, and private organizations. 4. The supervision, monitoring, and evaluation of operations.

Keywords : 1. Guideline to drive 2. Student council 3. A participatory process

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติถือเป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพ ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย กระบวนการสำคัญที่ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศที่มีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูง ๆ ของโลก คือ กิจกรรมสถานักเรียน (เลิศพร อุตมพงษ์, 2564) เป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยในสถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนบทบาทพลเมืองที่ดี นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาความเป็นพลเมือง ปลุกฝังความตระหนักรู้สิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และการมีจิตสาธารณะซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยในสังคม การส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียนจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2567) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ที่มุ่งพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ผ่านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การดำเนินงานสถานักเรียนจึงเป็นเวทีที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังมุ่งหวังให้นักเรียน มีจิตอาสาและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับการดำเนินงานต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงได้ขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนสู่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับนโยบาย แม้จะได้กำหนดให้กิจกรรมสถานักเรียนเป็นหนึ่งในจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และมีการจัดการแข่งขันโรงเรียนต้นแบบเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2567, หน้า 6) แต่ก็ยังพบปัญหาด้านการดำเนินงานในหลายมิติ ซึ่งข้อมูลผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า แม้กิจกรรมสถานักเรียนจะเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมสูงในโรงเรียน สถิติจากปี 2564-2565 แสดงให้เห็นว่าความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนของประธานนักเรียนยังคงแตกต่างกัน นอกจากนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพในระดับประเทศยังอยู่ในระดับน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนโรงเรียนทั้งหมด และยังคงมีจุดด้อยในการดำเนินงานที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานักเรียนสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างแท้จริง กระบวนการบริหารงานสถานักเรียนผ่านเครือข่ายความร่วมมือจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารจัดการองค์กรและจะเป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนที่จะเป็นเครือข่ายความร่วมมือ รวมทั้งเกิดประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนผ่านกระบวนการวางแผน การนำไปปฏิบัติ การจัดองค์กร การนำองค์กร การควบคุม และการประเมินผล นอกจากนี้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมยังชี้ให้เห็นว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจะช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ทินกร พูลพุด และ อรอนงค์ อุทราเวสารัช, 2560)

จากความสำคัญและปัญหาที่พบ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานักเรียนและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีในสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมและปฏิบัติได้จริง โดยได้สรุปแนวทางการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

3.2 การขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางหลักในการยกระดับสถานักเรียนให้เป็นทั้งพื้นที่เรียนรู้ประชาธิปไตย และเครื่องมือสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะพลเมืองที่พึงประสงค์ ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานักเรียน และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีในสังคม

3.3 งานวิจัยได้ระบุ ปัจจัยสู่ความสำเร็จ 5 ด้านหลักที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานสถานักเรียนอย่างยั่งยืน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร ทรัพยากร และการวัดประเมินผล ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดสรรทรัพยากร วางแผนการดำเนินงาน รวมถึงการติดตามและปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการและเกิดความยั่งยืนในการดำเนินงานสถานักเรียนในระยะยาว

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 24 คน เป็นการรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่มีบทบาทและบริบทที่แตกต่างกัน จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลายระดับและหลายบทบาท ตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับปฏิบัติ ช่วยให้เกิดการยืนยันความสอดคล้องของข้อมูลและมุมมองที่หลากหลายต่อแนวทางการขับเคลื่อนสถานักเรียน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลอย่างมีวัตถุประสงค์ ประกอบกับเทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบอ้างอิงด้วยบุคคลและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (สมชาย วรภิรมย์สกุล, 2554) โดยการตั้งเกณฑ์ที่เหมาะสมกับเรื่องที่ศึกษาและกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เจ้าหน้าที่ในสำนักงานเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบด้านการดำเนินงานสถานักเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบโครงการการดำเนินงานสถานักเรียน รวมทั้งสิ้น 24 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยใช้โครงสร้างข้อ

คำถามและคำถามปลายเปิดมาตรฐาน (Patton, 1990) ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความครอบคลุมเนื้อหา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อนำข้อเสนอแนะมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน พิจารณาเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.86-1.00 ตอนที่ 2 มีค่า เท่ากับ 1.00

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยประสานงานและนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ล่วงหน้าทางโทรศัพท์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักกระจายตัวอยู่ในหลายพื้นที่ จึงเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวผ่านระบบ VDO Conference โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเดี่ยว เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกใช้เวลาประมาณ 1-1.30 ชั่วโมงต่อคน ขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกควบคู่กันไป และได้นำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปและวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการตรวจทานความเที่ยงตรงของข้อมูลโดยผู้วิจัยทั้งสองท่าน ได้ทำการตรวจสอบและยืนยันการลงรหัสข้อมูลและการตีความร่วมกัน เพื่อลดอคติส่วนบุคคลและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์โดยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวคิดของ Miles and Heberman (1984) โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1. การทบทวนข้อมูล (Data Reduction) 2. จัดระเบียบข้อมูล (Data Display) 3. จินหาข้อสรุปและการตีความ (Conclusion and Interpretation) โดยการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. นำข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาจัดกลุ่มเพื่อแยกประเด็นสำคัญ 2. นำประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะที่สำคัญนำเสนอเป็นความเรียง และนำข้อความที่ให้สัมภาษณ์ที่สำคัญมาอ้างอิงประกอบ จัดจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบความคิดจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และส่งแนวทางที่ได้วิเคราะห์สังเคราะห์กลับคืนให้ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ทั้ง 24 คน เพื่อยืนยันผล

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 24 คน มาสรุปเพื่อเป็นฐานการวิเคราะห์ ดังแสดงตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสรุปแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประเด็น	ข้อสรุป
ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม	
1.1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน	- ส่งเสริมความเป็นผู้นำและหลักการของประชาธิปไตย - สร้างความตระหนักในงานสถานักเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง-จัดทำโครงการ/กิจกรรมและจัดสรรงบประมาณไว้ในแผนงาน - พัฒนาองค์ความรู้ให้กับครูและนักเรียนในเรื่องสถานักเรียนและหลักประชาธิปไตย - มีการวางแผนและการบูรณาการร่วมกัน
1.2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน	- ให้สถานักเรียนมีบทบาทสนับสนุนในการขับเคลื่อนกิจกรรม - นำเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน - ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย - มีส่วนร่วมในการวางแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
1.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน / องค์กรภาครัฐและเอกชน	- สถานักเรียนมีการประสานความร่วมมือใน ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา - มีการกำหนดเป้าหมายและข้อตกลงในความร่วมมือ - มีแผนงานโครงการในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
1.4 การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ	- มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจน - มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันและพัฒนาการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - มีการระดมทรัพยากรร่วมกัน - มีการอบรมให้ความรู้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ประเด็น	ข้อสรุป
1.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม	- มีการตั้งเป้าหมายและการวางแผนการนิเทศ
ประเมินผลการดำเนินงาน	- มีการสร้างองค์ความรู้ ในภารกิจงานและบทบาทหน้าที่ทุกฝ่าย - มีการนิเทศอย่างเป็นระบบ - มีการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
ตอนที่ 2 แนวทางและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	
2.1 จากประสบการณ์การดำเนินงานสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ โปรดให้แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม	- การสร้างความตระหนักในความสำคัญของสถานศึกษา - มีการวางแผนและเป้าหมายร่วมกัน - มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการอย่างชัดเจน - มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน - กระบวนการมีส่วนร่วม
2.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	- ให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและประเมินผล - ส่งเสริมการยกย่องเชิดชูเกียรติคณะกรรมการสถานศึกษา - โรงเรียนควรให้สถานศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน - การบูรณาการกิจกรรมสถานศึกษาเข้ากับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ - การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสถานศึกษา - ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนสถานศึกษาร่วมกิจกรรมสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ เป็น 3 ด้าน คือ ด้านแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านแนวทางการดำเนินงาน และปัจจัยสู่ความสำเร็จ

6. สรุปผลการวิจัย

ด้านแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานส่งเสริมสถานศึกษาและประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วย 1.1 ส่งเสริมความเป็นผู้นำและหลักการของประชาธิปไตย 1.2 สร้างความตระหนักในงานสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 1.3 จัดทำโครงการ/กิจกรรมและจัดสรรงบประมาณไว้ในแผนงานของโรงเรียน 1.4 พัฒนาองค์ความรู้ให้กับครูและนักเรียนในเรื่องสถานศึกษา

และหลักประชาธิปไตย 1.5 มีการวางแผนการดำเนินงานสถานักเรียนและบุคลากรในกิจกรรมการเรียนรู้

2. การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ประกอบด้วย 2.1 กำหนดให้สถานักเรียนมีบทบาทในการขับเคลื่อนกิจกรรมของโรงเรียน 2.2 นำเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน 2.3 ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในโรงเรียน 2.4 มีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย 3.1 สร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน กำหนดแผนงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ความร่วมมือจากเครือข่าย 3.2 ประสานความร่วมมือระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ 3.3 ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่ายที่หลากหลาย 3.4 สนับสนุนการใช้ทรัพยากรร่วมกันภายในเครือข่าย

4. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย 4.1 มีการตั้งเป้าหมายและการวางแผนการนิเทศแบบบูรณาการร่วมกันของเครือข่าย 4.2 การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านแนวทางการดำเนินงานทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย 1. การเตรียมความพร้อม 2. การดำเนินงานตามรูปแบบ 3. การนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผล

ด้านปัจจัยสู่ความสำเร็จ

1. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1.1 มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน มีแผนงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษา ส่งเสริมภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของนักเรียนตามหลักประชาธิปไตย 1.2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนในทุกระดับ (สถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด ประเทศ) จัดประชุมและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ และมีการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ

2. ด้านการจัดการงบประมาณ ประกอบด้วย 1.1 ได้รับงบประมาณที่เพียงพอและต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล 1.2 มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ (สถานศึกษา) กำหนดแนวทางและติดตามการใช้จ่าย (เขตพื้นที่ฯ) และประสานงานและจัดตั้งกองทุน (จังหวัดและประเทศ)

3. ด้านบุคลากร ประกอบด้วย บุคลากรทุกระดับมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ และน่านโยบายไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการสถานักเรียนมีทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และทุกภาคส่วนให้ความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดการทรัพยากร ประกอบด้วย 4.1 มีการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม 4.2 ประสานงานกับ

หน่วยงานต่างๆ (ชุมชน ภาครัฐ เอกชน) เพื่อระดมทุนและจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นระบบ

5. ด้านการวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 5.1 มีระบบการติดตามและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุง และมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน 5.2 มีการจัดทำแผนการนิเทศและประเมินผลอย่างเป็นระบบในทุกระดับ 5.3 ใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้อง

7. อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสถานักเรียนให้เป็นทั้งพื้นที่การเรียนรู้ประชาธิปไตยและเครื่องมือในการส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

ประเด็นแรก การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดแบบขั้นบันไดการมีส่วนร่วมของพลเมือง (Arnstein, 1969) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในระดับสูงจะเกิดขึ้นเมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถกำหนดทิศทางและร่วมวางแผน ดังนั้นการพัฒนาผู้นำ การจัดทำแผนงานและงบประมาณ ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้แก่ครูและนักเรียนจึงเป็นกลไกที่ทำให้สถานักเรียนมีความชัดเจนและต่อเนื่อง

ประเด็นที่สอง การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเสียงและการแปลงเสียง (ฟิลิฐฎ์ นาสี, 2564) ที่เน้นว่าการเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความเห็นและกำหนดบทบาทในการดำเนินกิจกรรมจะมุ่งเน้นที่การเสริมพลังให้ผู้เรียนเพื่อให้สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้จริง ครุมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงประสบการณ์ช่วยสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างอิสระ ผลวิจัยของ ชลัมพล วิเชียรนรา, สามิตร อ่อนคง และบุญเลิศ วีระพรกานต์ (2567) สรุปว่างานกิจกรรมสถานักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่

ประเด็นที่สาม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน/ องค์กรภาครัฐและเอกชนสอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม ของ Putnam (เกษรศิริ อรุณชัยพร, 2559) ซึ่งการที่สถานักเรียนสามารถเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งในระดับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ จังหวัด และประเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายหลากหลาย จึงช่วยเสริมสร้างทุนทางสังคมและเพิ่มศักยภาพในการดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) กล่าวว่า

ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ เสนอแนะ อุดหนุนหรือให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาและการจัดการศึกษาในจังหวัด

ประเด็นที่สี่ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานสอดคล้องกับหลักการ บริหารคุณภาพตาม วงจร PDCA ของ Deming ที่เน้นการวางแผน ปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiyamart, S., Masena, C., Singpun, P., Kotta, P., and Morris, T. (2025) ที่พบว่ารูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการ บริหารหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะของผู้เรียน แนวทางที่เป็นระบบของรูปแบบนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะมี การบริหารจัดการหลักสูตรที่ครอบคลุมและยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของโรงเรียน โดยภาพรวม การขับเคลื่อนสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดการติดตาม และประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน ไปจนถึงการประเมินผล ทำให้สถานักเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ที่ปลูกฝังวัฒนธรรม ประชาธิปไตย การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างยั่งยืน

โดยแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานักเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีปัจจัยสู่ความสำเร็จเพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุน ในการดำเนินงาน ในด้านการบริหารจัดการ สามารถอภิปรายได้ว่า การมีโครงสร้างการบริหารงานที่ ชัดเจน ช่วยให้การดำเนินงานของสถานักเรียนมีทิศทางและเป้าหมายที่สอดคล้องกับระบบการศึกษา โดยรวม ยืนยันว่า โครงสร้างการกำกับดูแล และนโยบายการมีส่วนร่วมของนักเรียน เป็นวิธีการสำคัญ ที่ทำให้การมีส่วนร่วมของนักเรียนไม่เพียงเป็นเพียงเชิงสัญลักษณ์ หากแต่สามารถส่งผลการตัดสินใจได้ จริง และ หากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนในทุกระดับ รวมถึงการจัดประชุมและเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกถึงบทบาทและความสำคัญในระบบการจัดการ โรงเรียน (Sousa & Ferreira, 2024)

ส่วนด้านการจัดการงบประมาณ สามารถอภิปรายได้ว่า การได้รับงบประมาณที่เพียงพอ และต่อเนื่อง มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อ คุณภาพการเรียนการสอนและบริการสนับสนุนของโรงเรียน ในการใช้งบประมาณซึ่ง Crouch, Luis, and Winkler, Donald (2008) กล่าวว่า การกำกับดูแล การจัดการ และการจัดหาเงินทุนเพื่อ การศึกษาสำหรับทุกคนที่ดีต้องมีความรับผิดชอบและการตรวจสอบ เพื่อป้องกันการใช้งบประมาณที่ ไม่เหมาะสม และการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

ด้านบุคลากร สามารถอภิปรายได้ว่า บุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับมีบทบาทสำคัญต่อ ความสำเร็จของการดำเนินงานสถานักเรียน หากบุคลากรมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ และสามารถนำ นโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องทำให้การขับเคลื่อนเป็นระบบและเกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทุนมนุษย์ที่ชี้ว่าการลงทุนในคุณภาพบุคลากรจะเพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพ

ขององค์กร และบุคลากรที่มีวิสัยทัศน์เป็นคุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้นำจะบทบาทต่อการกำหนดทิศทางและนโยบาย (วชิรวิทย์ สุรสา และเอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2565)

ด้านการจัดการทรัพยากร สามารถอธิบายได้ว่า การได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังที่งานวิจัยของ รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรเดช (2564) พบว่า โรงเรียนที่มีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอก รวมถึงมีการวางแผนงบประมาณ การบริหารวัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ช่วยให้สามารถจัดการศึกษายุคชีวิตวิถีใหม่ได้เหมาะสม

ด้านการวัดและประเมินผล สามารถอธิบายได้ว่า การมีระบบการติดตามและประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน พร้อมการนำผลประเมินมาปรับปรุงและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน สอดรับกับแนวทางการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ทำให้ข้อมูลไม่ใช่แค่รายงาน แต่เป็นเครื่องมือเรียนรู้และปรับปรุง ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกขั้นตอนของกระบวนการประเมินผล ตั้งแต่การออกแบบการประเมิน ไปจนถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการศึกษา แนวทางการมีส่วนร่วมสามารถใช้ได้กับการออกแบบการประเมินผลกระทบบุคคลทุกรูปแบบ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Gujit, 2014) สิ่งสำคัญคือควรมีส่วนร่วมอย่างไรเพื่อให้แนวทางนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การขับเคลื่อนสถานักเรียนสู่ความสำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสร้างพื้นที่เรียนรู้ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน การดำเนินงานต้องมีการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีงบประมาณเพียงพอ มีบุคลากรที่มีคุณภาพ และการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและต้องควบคู่กับการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและช่วยปลูกฝังความเป็นพลเมืองและภาวะผู้นำแก่นักเรียนได้อย่างแท้จริง

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดให้การดำเนินงานสถานักเรียนเป็นกลไกหลักและเป็นวาระสำคัญในนโยบายการบริหารสถานศึกษา โดยบรรจุให้การดำเนินงานสถานักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการบริหารโรงเรียน โดยมีบทบาทที่ชัดเจนในการร่วมเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจในกิจกรรมของโรงเรียน จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอและต่อเนื่องสำหรับการดำเนินงานของสถานักเรียนโดยเฉพาะ พร้อมทั้งกำหนดให้การบริหารจัดการงบประมาณเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแบบอย่างด้านความโปร่งใสและตรวจสอบได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

นำผลวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองอย่างจริงจัง จัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจของสถานักเรียนในทุกระดับ เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจนและ

ต่อเนื่อง และนำแนวคิดการประเมินแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เรียนรู้และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขการทำงานร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

8.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเชิงลึกเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนในโรงเรียนที่มีบริบทต่างกันเพื่อหาปัจจัยความสำเร็จที่เฉพาะเจาะจง พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการประเมินผลและตัวชี้วัดที่เหมาะสมกับแต่ละบริบท เพื่อให้สามารถวัดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและนำไปสู่การพัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด

9. บรรณานุกรม

- เกษรศิริ อรุณชัยพร. (2559). ทูทางสังคม. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 5 (2). มปป.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2564). *การศึกษากระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกระบวนการสถานักเรียน*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- ชลัมพล วิเชียรนรา, สามิตร อ่อนคง, และบุญเลิศ วีระพรกานต์. (2567). การบริหารกิจกรรมสถานักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านชะอวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6 (3), 497-508.
- ทินกร พูลพุ่ม และอรอนงค์ อุทาร์เวสารัช (2560). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานสถานักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กรในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(3), 263-273.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : บริษัทสุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พิสิษฐ์ นาสี (2564). แนวคิดเรื่องเสียงและการแปลงเสียงเพื่อเสริมพลังอำนาจผู้เรียน. *Journal of Inclusive and Innovative Education*, 5(2), 92-103.
- รัฐพงษ์ มั่นต่อ และหยกแก้ว กมลวรรณ. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสาร Roi Kaensam Academi*, 6(10), 229-237.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วชิรวิทย์ สุราสา และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จบนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี*, 5(2), 186-201.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อุดรธานี: อักษรศิลป์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของภาคประชาสังคม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2567). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224.
- Chaiyamart, S., Masena, C., Singpun, P., Kotta, P., & Morris, T. (2025). The Supervision Model to Promote Curriculum Administration Emphasizes Learner Competency of Schools under the Office of Primary Educational Service Area. *Journal of Education and Learning*, 14(1), 227-234.
- Crouch, Luis, & Winkler, Donald. (2008). *Governance, Management and Financing of Education for All: Background paper prepared for the EFA Global Monitoring Report 2009*. RTI International.
- Guijt, I. (2014). *Participatory Approaches*. UNICEF Office of Research.
- Miles M. B. & Huberman A. M. (1984). Drawing valid meaning from qualitative data: Toward a shared craft. *Educational researcher*, 13(5), 20 - 30.
- Patton, M, Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (2nd ed.). Newbury Park, California, USA: Sage.
- Sousa, A., & Ferreira, F. (2024). Students' participation in democratic school management: A systematic literature review. *Journal of Education and Learning*, 13(1), 45-60.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ ผู้บริหารการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการวิจัย ในครั้งนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 24 ท่าน ความรู้และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากท่าน จะถูกนำไปใช้เป็นรากฐานในการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานักเรียน ให้เป็นกลไกในการเรียนรู้ประชาธิปไตยและพัฒนาเยาวชนให้เป็น พลเมืองที่มีคุณภาพและยั่งยืน ต่อสังคมต่อไป